

Siseministri määruse „Siseministri määruste muutmine seoses isikut tõendava dokumendi menetluses kogutavate andmete täpsustamisega“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga täpsustatakse kaaluka avaliku huvi korral e-residendi digitaalse isikutunnistuse väljaandmise menetlust. Tehakse järgmised muudatused:

- 1) kehtiva õiguse alusel tuleb esitada võimalusel isikut tõendava dokumendi isikuandmete leheküljest koopia, muudatuste kohaselt tuleb esitada nimetatud koopia või muu samaväärne tõend;
- 2) koos siseministrile esitatava ettepanekuga tuleb esitada ka tulevase e-residendi allkirjastatud kinnitus, et ta on nõus talle sertifikaatide loomisega, oma isikuandmete töötlemisega ning teab sertifikaatide kasutustingimusi;
- 3) e-residendi digitaalne isikutunnistus antakse üle isiklikult allkirja vastu. Allkirjastatud kinnitus tuleb edastada Politsei- ja Piirivalveametile.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi kodakondsus- ja rändepoliitika osakonna nõunik Siiri Leskov (siiri.leskov@siseministeerium.ee; tel 612 5212) ning sama osakonna õigusnõunik Kaspar Lepper (kaspar.lepper@siseministeerium.ee; tel 612 5016). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Airi Kapanen; airi.kapanen@siseministeerium.ee tel 612 5241).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõuga kavandatakse muuta järgmisi määruseid:

- siseministri 18. detsembri 2015. a määrust nr 77 „Isikutunnistuse, elamisloakaardi, digitaalse isikutunnistuse, Eesti kodaniku passi, meremehe teenistusraamatu, välismaalase passi, ajutise reisidokumendi, pagulase reisidokumendi või meresõidutunnistuse väljaandmise taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu ning väljaandmise tähtjad“, mis on avaldatud redaktsioonis RT I, 02.02.2018, 2;
- siseministri 18. detsembri 2015. a määrust nr 78 „Isikut tõendavate dokumentide andmekogu pidamise põhimäärus“, mis on avaldatud redaktsioonis RT I, 02.02.2018, 3.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on ajakohastada kaaluka avaliku huvi korral e-residendi digitaalse isikutunnistuse väljaandmise menetlust.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-s 1 on esitatud siseministri 18. detsembri 2015. a määruse nr 77 „Isikutunnistuse, elamisloakaardi, digitaalse isikutunnistuse, Eesti kodaniku passi, meremehe teenistusraamatu, välismaalase passi, ajutise reisidokumendi, pagulase reisidokumendi või meresõidutunnistuse väljaandmise taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu ning väljaandmise tähtjad“ muudatused.

Eelnõu § 1 punktidega 1 ja 2 muudetakse määruse pealkirja ja preambulat viisil, et määruse

pealkiri kajastaks dokumendi väljastamise korda. Muudatus on vajalik, kuna käesoleva eelnõuga sätestatakse väljastamise tingimus e-residendi digitaalse isikutunnistuse väljaandmisel kaaluka avaliku huvi korral (edaspidi *KAH menetlus*).

Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt muudetakse määruse § 2 lõike 2 esimest lauset. Kehtiva sõnastuse kohaselt tuleb KAH menetluses esitada sama määruse §-s 25 sätestatud andmed. Võimaluse korral ka foto ja koopia isikut tõendava dokumendi isikuandmetega leheküljest. Sätet täiendatakse viisil, et KAH menetluses tuleb isiku tõsikindlaks tuvastamiseks esitada kas isikut tõendava dokumendi isikuandmete lehekülje koopia või muu samaväärne tõend. Muudatus on kooskõlas dokumendi taotleja isiku tuvastamise ja isikusamasuse kontrollimist reguleeriva kehtiva õigusega.¹ Muudatus on vajalik, kuna KAH menetlus on erandlik menetlus, mille sihtgruppi võivad kuuluda isikud, kellel puudub traditsiooniline isikut tõendav dokument, nt monarhid.

Eelnõu § 1 punktiga 4 täiendatakse määruse § 25 lõike 1 punkti 1. Nähakse ette, et KAH menetluse korral e-residendile digitaalse isikutunnistuse väljaandmise ettepanekus esitatakse ka tulevase e-residendi e-posti aadress. E-posti teel on lihtsam isikuga vajadusel ühendust võtta ja talle edasi anda infot, mida riik peab andma seoses tema e-residendi digitaalse isikutunnistuse ja selle sertifikaatidega (nt vajadus uuendada sertifikaate).

Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse määruse § 25 lõiget 1 punktiga 5. Arvestades, et KAH menetluses tehakse siseministrile ettepanek e-residendi digitaalse isikutunnistuse väljaandmiseks Eesti riigi poolt ja isik ei taotle seda omaalgatuslikult, sätestatakse määruses õigusselguse huvides menetlusele täpsemad nõuded. Isikut tõendava dokumendi väljaandmise menetlemisel tuleb töödelda isiku andmeid, samuti on tegu digitaalse isikutunnistusega ehk dokumendile on kantud sertifikaadid. Eeltoodust tulenevalt sätestatakse eIDAS² nõuetele vastavuse tagamiseks, et isik peab olema andnud nõusoleku enda andmete töötlemiseks ja sertifikaatide kasutustingimustele, vastasel juhul KAH menetlust ei algatata.

Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse määruse § 25 lõiget 3, mis kehtivas määruses näeb ette, et kui isikule väljastatakse e-residendi digitaalne isikutunnistus kaaluka avaliku huvi korral, tuvastatakse isik tema isikut tõendavasse dokumenti kantud andmete alusel. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktiga 3, täiendavalt nähakse ette võimalus isiku tuvastamiseks muu samaväärse tõendi alusel.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse määruse § 25 lõikega 4. Sätestatakse, et KAH menetluses väljastatakse digitaalne isikutunnistus isiklikult allkirja vastu ja see kirjalik kinnitus dokumendi kättesaamise kohta edastatakse Politsei- ja Piirivalveametile.

Eelnõu §-s 2 on esitatud siseministri 18. detsembri 2015. a määruse nr 78 „Isikut tõendavate dokumentide andmekogu pidamise põhimäärus“ muudatus.

---

¹ Vt siseministri 10. juuli 2009. aasta määruse nr 25 „Dokumendi taotleja isiku tuvastamise ja isikusamasuse kontrollimise kord“ § 2 lõige 4: Kui dokumendi taotlejale ei ole välja antud «Isikut tõendavate dokumentide seaduse» § 2 lõikes 2 nimetatud dokumenti või puudub välisriigi poolt väljaantud kehtiv reisidokument, tuvastatakse tema isik muude tõendite alusel.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 910/2014, 23. juuli 2014, e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ. – ELT L 257/73, 28.08.2014.

Täiendatakse määruse § 8 lõikega 9. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktiga 7, isikut tõendavate dokumentide andmekogusse kantakse dokumendi väljaandjale edastatud kirjalik kinnitus.

Eelnõu § 3 sätestab määruse jõustumisena 1. jaanuari 2020. aasta.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on koosõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 910/2014, 23. juuli 2014, e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ.

6. Määruse mõjud

Valdkond: sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Sihtrühm: KAH e-residendi digitaalset isikutunnistust on alates 01.01.2014 välja antud vähem kui 100 korral.

Mõju kirjeldus ja olulisus: KAH menetluse täiendamisel ei kaasne otseseid sotsiaalseid ega demograafilisi mõjusid, menetluslike nüansside muutmine ei mõjuta KAH e-residendi digitaalset isikutunnistuse väljaandmise eesmärki ega too kaasa sihtgrupi suuruse muutust. Muudatuse mõju on ebaoluline, sihtrühmale ebasoovitava mõju kaasnemise riski ei ole.

Mõju riigi ja kohaliku omavalitsuse töökoormusele

Sihtrühm: Menetlus puudutab Politsei- ja Piirivalveameti, Kaitsepolitsei ameti ja Maksu- ja Tolliameti asjassepuutuvaid menetlejaid, keda on kokku umbes 10.

Mõju kirjeldus ja olulisus: Arvestades KAH e-residendi digitaalset isikutunnistuse väljaandmise sagedust ning mõjutatud ametnike hulka, on mõju riigiasutustele ebaoluline.

Mõju avalikule korrale ja riigi julgeolekule

Sihtrühm: KAH e-residendi digitaalset isikutunnistust on alates 01.01.2014 välja antud vähem kui 100 korral.

Mõju kirjeldus ja olulisus: Mõju on oluline, kuna KAH e-residendi digitaalset isikutunnistuse väljaandmise protsessi täpsustamine aitab vältida võimalikku mainekahju Eesti riigile ja e-residendi programmile tervikuna, kui tekib kahtlusi, et see protsess ei ole täielikult koosõlas eIDAS nõuetega. Samuti aitab see ära hoida dokumendi võimaliku väärkasutuse riski.

Kokkuvõttes on eelnõus kavandatud muudatused tehnilist laadi ega oma üldiselt olulist mõju. Määruste muutmine annab e-residendi digitaalset isikutunnistuse taotlejate isiku tõsikindlaks tuvastamiseks täiendavaid võimalusi. Samuti aitavad muudatused kaasa, et selgitada välja, mis eesmärgil soovib taotleja e-residendi digitaalset isikutunnistust kasutada ja teha tema suhtes senisest tõhusamat taustakontrolli, tagamaks riigi julgeolekut ning selgitamaks välja ja ennetada dokumendi väärkasutamise võimalikku riski. Selle tõttu nähakse isikut tõendavate dokumentide andmekogu pidamise põhimääruses ette, et kogutavad lisaandmed kantakse isikut tõendavate dokumentide andmekogusse. Samuti täpsustuvad nõuded KAH menetlusele, kuid muudatused ei oma olulist mõju, sest sihtgrupp on väike ja tegemist on nõuetega, millega praktikas on juba täna arvestatud.

7. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks on vaja arendada Politsei- ja Piirivalveameti menetlusinfosüsteemi, täiendada menetlusjuhendeid ameti sees ja teha koolitusi. Arenduskulutused kaetakse riigieelarvest menetlusinfosüsteemi arendamiseks ettenähtud rahast. Kulutused kaetakse Politsei- ja Piirivalveameti ning Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse eelarvest. Otsest mõõdetavat tulu määruse rakendamisega ei kaasne.

8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2020. aastal.

9. Määruse eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostööstamiseks Välisministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Politsei- ja Piirivalveametile, Kaitsepolitsei ametile, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele.